บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ระบบไซโลในประเทศไทย ให้บริการขนถ่ายสินค้าเพื่อการส่งออกเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะของการส่งออกทำได้ 2 วิธี คือ ส่งออกแบบบรรจุกระสอบ และแบบเทกอง การขนส่งสินค้าโดยระบบไซโลจะทำได้รวดเร็วและเสียค่าขนส่งต่อหน่วยต่ำกว่าการขนส่งด้วยวิธีอื่น นอกจากนั้นในระบบไซโลจะมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ ได้แก่ เครื่องมือชั่งน้ำหนัก เครื่องทำความสะอาด เครื่องพ่นเมล็ดพืช เครื่องอบไล่ความชื้นในเมล็ดพืชเพื่อให้สามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน และไซโลสามารถบรรจุสินค้าได้มากกว่าคลังสินค้าธรรมดาในขนาดเดียวกัน

ไซโลสำหรับเก็บพืชไร่ของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเก็บรักษาข้าวโพด ข้าวฟ่าง และข้าวเปลือกเท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นที่เก็บรักษาข้าวโพดแทบทั้งสิ้น สำหรับธัญญพืชอื่น ๆ ผลผลิตมีน้อยจึงไม่คุ้มทุนในการที่จะจัดสร้างไซโลสำหรับสินค้าพืชไร่ชนิดอื่น ๆ โดยเฉพาะคลังสินค้าทั่วประเทศมีอยู่มากและยังเป็นที่นิยมสำหรับพ่อค้าพืชไร่โดยทั่วไป ธัญญพืชที่มีผลผลิตมากรองจากข้าวโพดคือ ข้าวฟ่าง ซึ่งส่วนหนึ่งได้ใช้ไซโลข้าวโพดอยู่แล้ว ส่วนถั่วเขียวและถั่วเหลืองมีปริมาณมากก็จริง แต่จะเข้าสู่ตลาดเป็นระยะ ๆ ฉะนั้นการเก็บรักษาจึงไม่ยากและเนื่องด้วยถั่วต่าง ๆ มีคุณภาพแตกต่างกันมาก จึงยากต่อการที่จะเก็บไว้รวมกันในไซโล ส่วนการนำข้าวสาลีเข้าแม้ว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแต่การก่อสร้างไซโลเพื่อธุรกิจนี้โดยเฉพาะยังไม่สามารถถึงจุดคุ้มทุนได้ ฉะนั้นไซโลที่นำเข้าข้าวสาลีต่างถือว่าธุรกิจข้าวสาลีเป็นเพียงผลพลอยได้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้อุตสาหกรรมไซโลจึงขยายตัวอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อธุรกิจข้าวโพดเป็นหลัก[1]

ในการศึกษาต้นทุนการดำเนินงาน ได้แยกการคำนวณต้นทุนการดำเนินงานต่อตันเพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดอัตราค่าบริการที่พิจารณาจาก

---

[1] วุฒิเทพ นันทาภิวัฒน์. "อุตสาหกรรมไซโล," วารสารเศรษฐศาสตร์เกษตร (ฉบับที่ 4 2524): 27.

1. ฤดูกาลที่รับข้าวโพดเข้าไซโล

2. ลักษณะในการส่งออกเป็นแบบบรรจุกระสอบและแบบเทกอง

นอกจากนี้ได้แบ่งประเภทของต้นทุนออกเป็นค่าใช้จ่ายผันแปรและค่าใช้จ่ายคงที่ด้วย ผลของการศึกษาปรากฏว่า

การรับบริการในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงพฤศจิกายน จะมีต้นทุนในการดำเนินงานต่อตันสูงกว่าการรับบริการในระหว่างเดือนธันวาคมถึงมิถุนายน ของปีถัดไปด้วยค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการอบต่อตัน

การรับบริการส่งออกในแบบบรรจุกระสอบ จะมีต้นทุนในการดำเนินงานต่อตันสูงกว่าการรับบริการส่งออกแบบเทกองเท่ากับค่าแรงกรรมกรในการส่งออกแบบบรรจุกระสอบหักด้วยค่าแรงกรรมกรในการเกลี่ยระวางเรือแบบเทกองและค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการเดินเครื่องพ่นข้าวโพดลงเรือต่อตัน

ค่าใช้จ่ายคงที่ต่อตันของแต่ละกิจการจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปริมาณข้าวโพดที่รับบริการ ถ้าปริมาณข้าวโพดที่รับบริการสูงต้นทุนคงที่ต่อตันจะต่ำถ้าปริมาณข้าวโพดที่รับบริการต่ำต้นทุนคงที่ต่อตันจะสูง ฉะนั้นต้นทุนคงที่ในแต่ละปีจะเป็นต้นทุนต่อตันของระดับกิจกรรมในปีนั้นเท่านั้น

ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อตันของแต่ละกิจการจะใกล้เคียงกันแต่จะแตกต่างกันบ้างมีสาเหตุเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ระดับราคาของสินค้าและบริการ

2. ระดับความชื้นของเมล็ดข้าวโพด

3. ชนิดของเครื่องจักรและอุปกรณ์

4. ระยะเวลาการเก็บรักษา

5. ลักษณะของการส่งออก

นอกจากนั้นอาจจะสรุปโครงสร้างของต้นทุนการดำเนินงานต่อตันของปีปัจจุบัน (2524/25) โดยแสดงเป็นอัตราร้อยละของรายได้ต่อตันได้ดังนี้

ตารางที่ 27

โครงสร้างของต้นทุนการดำเนินงานต่อตันของบริษัทไซโลข้าวโพด

	ขนาดความจุ			
	50,000 ตัน		30,000 ตัน	
	บรรจุกระสอบ	เทกอง	บรรจุกระสอบ	เทกอง
ต้นทุนการดำเนินงานต่อตันเมื่อรับข้าวโพดเข้าระหว่างเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน				
ค่าใช้จ่ายผันแปร				
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	16.39	19.13	16.8	19.60
ค่าไฟฟ้า	4.33	6.03	7.23	10.50
ค่าแรงกรรมกรในการลำเลียงออก	21.94	4.66	20.72	1.97
อื่น ๆ	3.89	4.54	9.49	11.06
	46.55	34.36	54.24	43.13
ค่าใช้จ่ายคงที่				
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานโรงงาน	12.42	14.49	16.50	19.25
ค่าเสื่อมราคา	7.67	8.95	39.59	46.19
ค่าใช้จ่ายบริหาร	9.71	11.33	14.54	16.96
อื่น ๆ	4.97	5.8	14.45	16.85
	34.77	40.57	85.08	99.25
รวม	81.32	74.93	139.32	142.38
ต้นทุนการดำเนินงานต่อตันเมื่อรับข้าวโพดเข้าระหว่างเดือนธันวาคม-มิถุนายนของปีถัดไป				
ค่าใช้จ่ายผันแปร				
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	2.85	3.5	0.4	0.49
ค่าไฟฟ้า	5.61	8.22	9.37	14.32
ค่าแรงกรรมกรในการลำเลียงออก	28.44	6.36	26.86	2.68
อื่น ๆ	5.04	6.19	12.30	15.09
	41.94	24.27	48.93	32.58
ค่าใช้จ่ายคงที่				
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานโรงงาน	16.10	19.76	21.39	26.25
ค่าเสื่อมราคา	9.94	12.20	51.32	62.98
ค่าใช้จ่ายบริหาร	12.59	15.45	18.84	23.13
อื่น ๆ	6.44	7.91	18.72	22.98
	45.07	55.32	110.27	135.34
รวม	87.01	79.59	159.20	167.92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์จุดเสมอตัวและอัตราผลตอบแทนจากบริษัทที่เลือกเป็นกรณีศึกษานั้น ปรากฏว่า ในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2525/26) เมื่อรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 155 บาทต่อตัน บริษัทไซโลขนาดความจุ 50,000 ตัน จะต้องรับบริการข้าวโพดปีละประมาณ 240,000 ตัน หรือต้องหมุนเวียนข้าวโพด 4.8 รอบต่อปี จึงจะสามารถดำเนินธุรกิจให้ถึงจุดเสมอตัวได้ในขณะที่กิจการมีต้นทุนคงที่ประมาณ 22 ล้านบาท และต้นทุนผันแปรเฉลี่ยเท่ากับ 62.55 บาทต่อตัน

สำหรับบริษัทไซโลขนาดความจุ 30,000 ตัน จะต้องรับบริการข้าวโพดปีละประมาณ 200,000 ตัน หรือต้องหมุนเวียนข้าวโพด 6.7 รอบต่อปี จึงจะสามารถดำเนินธุรกิจให้ถึงจุดเสมอตัวได้ ในขณะที่กิจการมีต้นทุนคงที่ประมาณ 16 ล้านบาท และต้นทุนผันแปรเฉลี่ยเท่ากับ 75 บาทต่อตัน

การคำนวณรายได้เฉลี่ยต่อตันและต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อตันอยู่ภายใต้ข้อสมมุติดังนี้

1. ปริมาณข้าวโพดที่รับเข้าไซโลในช่วงต้นฤดู (ก.ค.-พ.ย.) เท่ากับ 70 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณข้าวโพดที่รับเข้าตลอดทั้งปี ข้าวโพดที่รับเข้าไซโลในช่วงปลายฤดู (ธ.ค.-มิ.ย. ของปีถัดไป) เท่ากับ 30 เปอร์เซ็นต์

2. ปริมาณการส่งออกในลักษณะเทกองและบรรจุกระสอบมีอัตราส่วน 50:50

ในการคำนวณจุดเสมอตัวนั้น รายได้ที่ใช้ในการคำนวณคือ รายได้ค่าปรับปรุงคุณภาพข้าวโพด และรายได้ค่าเก็บรักษาข้าวโพด ส่วนต้นทุนจะประกอบด้วยต้นทุนในการให้บริการและค่าใช้จ่ายในการบริหาร

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปริมาณข้าวโพดที่รับบริการ ณ จุดเสมอตัว ได้คำนวณภายใต้ข้อสมมุติดังกล่าวข้างต้น ฉะนั้นถ้าอัตราค่าบริการและต้นทุนการดำเนินงานตลอดจนอัตราส่วนของปริมาณข้าวโพดที่รับบริการเปลี่ยนแปลงไป จุดเสมอตัวที่คำนวณได้นี้ก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนของบริษัทไซโลข้าวโพด ปรากฏว่า อัตรากำไรผันแปรต่อรายได้ หรือกำไรผันแปรที่นำไปชดเชยต้นทุนคงที่ของบริษัทไซโลข้าวโพดจะอยู่ระหว่างร้อยละ 50-65 ของรายได้ นับว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงพอสมควร แต่เมื่อพิจารณารวมถึงต้นทุนคงที่ด้วยแล้ว อัตราผลตอบแทนจากรายได้ของแต่ละกิจการต่ำลง เนื่องจากปริมาณข้าวโพดที่รับบริการลดลง ทั้งนี้เพราะมีการแข่งขันกันมากขึ้นขณะที่ผลผลิตข้าวโพดสูงขึ้นในอัตราที่ต่ำ เป็นผลทำให้ไม่ได้ใช้ลินทรัพย์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ผลตอบแทนจากเงินลงทุนจึงมีแนวโน้มต่ำลงด้วย

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทน ได้แก่

1. ผลผลิตของข้าวโพด
2. ภาวะการแข่งขัน
3. อัตราค่าบริการ
4. ต้นทุนการดำเนินงาน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงต้นทุนการดำเนินงานและอัตราผลตอบแทนของบริษัทไซโลข้าวโพดที่ให้บริการตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัญหาที่บริษัทไซโลกำลังประสบอยู่ คือ การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการดำเนินงานและการลดลงของรายได้จากการบริการ เป็นผลทำให้อัตราผลตอบแทนมีแนวโน้มต่ำลง ซึ่งจะได้อธิบายสาเหตุและเสนอแนะวิธีแก้ไขดังต่อไปนี้

ต้นทุนการดำเนินงานสูงขึ้น เกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ระดับราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง

จากการเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันเมื่อเดือนกรกฎาคม 2522 เป็นต้นมา ทำให้ระดับราคาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง เป็นผลทำให้ธุรกิจไซโลต้องรับภาระการเพิ่มขึ้นของต้นทุนในการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า และค่าแรงงาน ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรที่สำคัญ

2. การขาดน้ำหนักของข้าวโพดที่เก็บรักษาไว้

โดยปกติแล้วในการขนถ่ายหรือการเก็บรักษาสินค้าเกษตรนั้นมักจะมีการสูญเสียน้ำหนักอยู่เสมอ ข้าวโพดก็มีลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ จำนวนน้ำหนักของข้าวโพดจะเกิดจากความชื้นภายในเมล็ดข้าวโพดและสิ่งเจือปนที่ติดมากับกองเมล็ดข้าวโพด โอกาสที่จำนวนน้ำหนักของข้าวโพดจะขาดหายจึงมีได้ทั้งกรณีที่สามารถป้องกันได้และกรณีที่ไม่สามารถป้องกันได้ สาเหตุเหล่านี้ได้แก่

ก. การสูญเสียน้ำหนักจากการลดลงของความชื้นในเมล็ดข้าวโพด การสูญเสียฝุ่นและสิ่งเจือปนในกองเมล็ดข้าวโพด การตกหล่น ในระหว่างขบวนการรอบและขนถ่าย สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถจะควบคุมได้ ถึงแม้ว่าบริษัทไซโลจะมีมาตรการในการชดเชยข้าวโพดขาดน้ำหนัก

หลังจากทำการอบให้แห้งด้วยการกำหนดอัตราการหักน้ำหนักตามระดับความชื้นในเมล็ดข้าวโพดที่รับเข้าไซโลแล้วก็ตาม แต่การสูญเสียนี้จะเกิดขึ้นได้มากถ้ามีความจำเป็นต้องเก็บรักษาข้าวโพดไว้เป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้เพราะต้องทำการถ่ายเทอากาศภายในกองเมล็ดข้าวโพดเพื่อรักษาคุณภาพของข้าวโพดไว้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้บางปีมีข้าวโพดขาดน้ำหนักมากกว่าส่วนชดเชยที่ได้รับจากผู้ใช้บริการ

ง. เพื่อผลประโยชน์ทางการตลาด ทำให้บางครั้งบริษัทไซโลจำเป็นที่จะต้องยอมลดอัตราการหักน้ำหนักข้าวโพดให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อรักษาลูกค้าไว้ ทำให้น้ำหนักของข้าวโพดหลังจากทำการอบลดลงมากกว่าการหักจากผู้ใช้บริการ

ค. การขาดน้ำหนัก จากการรับข้าวโพดที่มีคุณภาพไม่ดี หรือมีระดับความชื้นจริงสูงกว่าระดับความชื้นที่ใช้ในการหักน้ำหนักข้าวโพดที่รับเข้าไซโล อาจเกิดได้จากการทุจริตหรือการบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่

การขาดน้ำหนักของข้าวโพดนี้ทำให้บริษัทไซโลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวโพดมาชดเชยในส่วนที่ขาดหาย ถ้าการขาดน้ำหนักมีมากจะเป็นผลทำให้ผลตอบแทนของบริษัทไซโลต่ำในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การที่ระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ธุรกิจไม่สามารถจะควบคุมได้ ดังนั้นธุรกิจอาจจะใช้วิธีการประหยัดค่าใช้จ่ายเท่าที่สามารถจะทำได้แทน วิธีการเหล่านี้ได้แก่

ก. แยกข้าวโพดที่รับเข้าไซโลตามระดับของความชื้น การรับข้าวโพดถ้ารับข้าวโพดที่มีความชื้นแตกต่างกันมากโดยผสมรวมกันมา จะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงเกินความจำเป็นและอาจจะเป็นผลเสียแก่คุณภาพของข้าวโพดได้ในภายหลัง กล่าวคือข้าวโพดที่มีความชื้นสูงระดับความชื้นอาจจะลดลงยังไม่ถึงระดับมาตรฐานที่จะสามารถเก็บไว้ได้นาน ในขณะที่ข้าวโพดที่มีความชื้นต่ำเมื่อทำการอบมากเกินไปจะทำให้เมล็ดแตกหักได้ ฉะนั้นจึงควรแบ่งแยกข้าวโพดที่รับเข้าตามระดับความชื้น ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ข้าวโพดที่มีความชื้นต่ำกว่า 19 เปอร์เซ็นต์ ข้าวโพดในกลุ่มนี้ เมื่อทำการอบเพียงครั้งเดียวระดับความชื้นในเมล็ดข้าวโพดจะลดลงเหลือ 14 เปอร์เซ็นต์ ตามมาตรฐาน

2. ข้าวโพดที่มีความชื้น ตั้งแต่ 19 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ข้าวโพดในกลุ่มนี้จะต้องทำการอบ 2 ครั้งจึงจะทำให้ความชื้นได้ระดับมาตรฐาน

การที่จะแยกข้าวโพดออกเป็น 2 กลุ่มได้จะต้องมีที่รับข้าวโพด 2 แห่ง และถ้ามีเตาอบ 2 เตาจะยิ่งสะดวกในการดำเนินงานมากขึ้น

ข. การลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ช่วยในการประหยัดต้นทุน

1. การใช้หัวฉีดน้ำมัน (Burner injector) ที่ใช้กับเชื้อเพลิงที่มีราคาต่ำ ถ้ากิจการใช้หัวฉีดน้ำมันซึ่งออกแบบมาสำหรับการใช้กับน้ำมันเบา ซึ่งมีราคาสูงควรที่จะเปลี่ยนหัวฉีดมาใช้กับน้ำมันเตาแทนและในอนาคตเมื่อการวิวัฒนาการของการใช้แก๊สธรรมชาติในโรงงานอุตสาหกรรมทำได้สะดวกขึ้น แก๊สธรรมชาติอาจจะเป็นเชื้อเพลิงที่ประหยัดที่สุดที่กิจการควรเลือกใช้

2. การใช้หัวฉีดเมล็ดข้าวโพด (Trimming Machine) ติดเข้ากับท่อพ่นเมล็ดข้าวโพดลงเรือ จะทำให้ประหยัดค่าแรงกรรมกรในการเกลี่ยระวางเรือในการส่งออกแบบเทกองประมาณปีละ 4 บาท เนื่องจากหัวฉีดเมล็ดข้าวโพดนี้สามารถฉีดเมล็ดข้าวโพดไปตามซอกของระวางเรือได้จึงใช้คนงานน้อยกว่าเพราะฉะนั้นถ้าส่งออกข้าวโพดแบบเทกองปีละ 100,000 ตัน ก็จะประหยัดค่าแรงกรรมกรได้ 400,000 บาทต่อปี

3. การสร้างถังบรรจุข้าวโพดที่เปิดด้านล่างได้ (Packing Hopper Bin) ไว้ที่หน้าท่าเรือ ในกรณีที่ถังไซโลอยู่ห่างจากท่าเทียบเรือควรจะสร้างเครื่องลำเลียงจากถังไซโลมายัง Packing Hopper Bin ที่สร้างไว้หน้าท่า เพื่อที่จะทำการบรรจุข้าวโพดลงกระสอบที่บริเวณหน้าท่าเทียบเรือจะเป็นการประหยัดค่าแรงกรรมกรในการขนย้ายกระสอบข้าวโพดจากใต้ถังไซโลมายังท่าเทียบเรือ

แต่การที่จะตัดสินใจลงทุนในเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดต้องขึ้นอยู่กับแหล่งเงินทุนของแต่ละกิจการ ถ้ามองในระยะยาวแล้วการลงทุนคุ้มค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ก็น่าที่จะลงทุน

ค. การดูแลรักษาเครื่องจักรและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี เนื่องจากเครื่องจักรและอุปกรณ์เป็นสินทรัพย์ที่มีความสำคัญมากในธุรกิจไซโล ถ้าเกิดการขัดข้องขึ้นในระหว่างปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองในค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปโดยเปล่าประโยชน์ เฉพาะอย่างยิ่งค่าใช้จ่ายคงที่ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาไม่ว่ากิจการจะมีงานที่รับบริการหรือไม่ หรือในกรณีที่เตาอบเกิดการชำรุดทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการอบเป็นการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น ฉะนั้นการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอโดยหมั่นตรวจดูว่าเครื่องจักรตลอดจนอุปกรณ์ชิ้นใดต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนใหม่ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะทำงานได้อย่างเต็มที่ และการทำความสะอาด ดูแลเรื่องน้ำมันหล่อลื่นเพื่อให้เครื่องจักรและอุปกรณ์มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

ง. การควบคุมการใช้ไฟฟ้าภายในโรงงาน เนื่องจากอัตราค่ากระแสไฟฟ้าสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากจะคิดค่าพลังงานไฟฟ้า (Energy Charge) แล้วยังคิดค่าความต้องการกำลังไฟฟ้าใน 15 นาทีสูงสุด (Demand Charge) ด้วย ฉะนั้นในการเดินเครื่องจักรไม่ควรเดินเครื่องพร้อม ๆ กันควรเดินทีละเครื่องโดยยืดระยะเวลาออกไป เพื่อไม่ให้ระดับของค่าความต้องการกำลังไฟฟ้าสูงเกินความจำเป็น

จ. การลดจำนวนแรงงานที่เกินความจำเป็น บางกิจการที่จ้างแรงงานรายวันเป็นคนงานประจำจะมีต้นทุนค่าแรงงานสูงกว่ากิจการอื่น เนื่องจากธุรกิจไซโลเป็นธุรกิจที่มีปริมาณงานเป็นไปตามฤดูกาล ดังนั้นเมื่อหมดฤดูการค้าข้าวโพดแล้วคนงานส่วนใหญ่จะว่างงานทำให้เกิดการสูญเสียค่าแรงไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนั้นในการจ้างแรงงานประจำ กิจการจะต้องเสียค่าสวัสดิการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกด้วย ฉะนั้นธุรกิจไซโลน่าที่จะจ้างเหมากรรมกรเป็นรายวันในหน้าที่เกี่ยวกับการผ่ากระสอบข้าวโพดและการบรรจุข้าวโพดเพื่อทำการส่งออก การจ้างเหมากรรมกรจะต้องติดต่อกับผู้รับเหมา ซึ่งคิดค่าแรงตามจำนวนกระสอบที่ทำ การติดต่อผู้จ้างเหมาควรใช้วิธีประมูลราคาก่อนถึงฤดูการค้าข้าวโพดปีถัดไปจะทำให้ได้อัตราค่าจ้างที่ต่ำสุด และควรพยายามหลีกเลี่ยงการทำงานล่วงเวลา

2. <u>แนวทางแก้ไขการขาดน้ำหนักของข้าวโพด</u>

บริษัทไซโลควรที่จะต้องตรวจนับปริมาณข้าวโพดอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อตรวจกับปริมาณข้าวโพดตามบัญชี และสอบสวนหาสาเหตุของผลต่างที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้หาทางแก้ไขต่อไป สำหรับ

การป้องกันเพื่อลดหรือไม่ให้เกิดการขาดน้ำหนักของข้าวโพดนั้นจะแบ่งตามสาเหตุที่ทำให้เกิดการขาดน้ำหนักได้ดังนี้

ก. การป้องกันการขาดน้ำหนักของข้าวโพดจากการผ่านขั้นตอนในการปฏิบัติงานนั้นควรจะใช้ความระมัดระวังในระหว่างการปฏิบัติงานไม่ให้สูญเสียข้าวโพดโดยไม่จำเป็น เช่น ระมัดระวังในการชั่งข้าวโพดที่บรรจุกระสอบหรือจัดเก็บข้าวโพดที่ตกหล่นในระหว่างการขนถ่าย นอกจากนั้นบริษัทไซโลควรที่จะจัดทำสถิติของการขาดน้ำหนักไว้เพื่อใช้ในการกำหนดอัตราการขาดน้ำหนักสูงสุดที่ควรจะยอมรับได้ ดังเช่นบริษัทกรุงเทพอบฟีดและไซโล จำกัด ได้กำหนดอัตราการตั้งสำรองการขาดน้ำหนักของข้าวโพดไว้เท่ากับ 0.25% ของปริมาณข้าวโพดที่รับบริการ เพื่อเป็นการกระจายค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้นไม่ให้เป็นภาระแก่ปีใดปีหนึ่งที่ต้องซื้อข้าวโพดมาชดเชยปริมาณที่สูญหายไปแต่เพียงปีเดียว และถ้าการขาดน้ำหนักเกินกว่าอัตราที่กำหนดขึ้นนี้จะต้องทำการสอบสวนหาสาเหตุต่อไป

ข. การป้องกันการขาดน้ำหนักจากการลดอัตราการหักน้ำหนักข้าวโพดที่รับเข้าไซโลให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อประโยชน์ทางการตลาดนั้น จะป้องกันโดยให้มีการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจโดยตรงเท่านั้น และจะต้องเป็นนโยบายของคณะกรรมการบริษัทที่ยินยอมให้กระทำได้ จำนวนน้ำหนักที่ลดให้นี้ควรมีการจดบันทึกไว้เพื่อนำไปหักออกจากจำนวนข้าวโพดที่ขาดน้ำหนักจริงจะทำให้ทราบจำนวนที่ขาดน้ำหนักเกินปกติเป็นเท่าใด

ค. การป้องกันการทุจริตจากการปฏิบัติงาน จะทำได้โดยการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีโดยให้มีเจ้าหน้าที่ตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบในหน้าที่งานที่เกี่ยวกับการควบคุมปริมาณข้าวโพด เช่น การตรวจสอบคุณภาพ และการตรวจวัดความชื้นภายในเมล็ดข้าวโพดที่มาส่งไซโล จะต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 1 คนและผู้ควบคุมร่วมด้วยอีก 1 คน เพื่อป้องกันการทุจริต เป็นต้น

เอกสารที่ใช้ลงบันทึกบัญชีคุมข้าวโพดควรจะใช้เอกสารเบื้องต้นที่มีการอนุมัติ เช่น การรับข้าวโพดควรจะใช้บัตรชั่งน้ำหนักข้าวโพดโดยเครื่องชั่งอัตโนมัติที่ตีจำนวนน้ำหนักข้าวโพดที่รับเข้าไว้ และจะต้องทดสอบการคำนวณน้ำหนักสุทธิหลังจากการหักน้ำหนักตามระดับความชื้นแล้ว ส่วนการตัดน้ำหนักข้าวโพดออกจากสต๊อคควรจะใช้ใบรับรองการชั่งน้ำหนัก (CHECK WEIGHT) ซึ่งผู้ตรวจสอบคุณภาพ (Surveyor) เป็นผู้รับรองร่วมกับเจ้าหน้าที่ของไซโล การใช้เอกสารเบื้องต้นในการบันทึกบัญชีคุมข้าวโพดเพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดจากการลอกรายการหลายครั้ง

การจัดทำบัญชีคุมข้าวโพดควรจะให้ทางโรงงานเป็นผู้จัดทำชุดหนึ่งโดยไม่ต้องมีบัญชีย่อยรายตัวผู้ใช้บริการ ส่วนทางฝ่ายบัญชีควรจัดทำอีกชุดหนึ่งให้มีทั้งบัญชีคุมยอดและบัญชีรายตัวผู้ใช้บริการ และทำการตรวจสอบยอดคงเหลือระหว่างกันทุกเดือน เพื่อควบคุมความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการบันทึกรายการ

สำหรับการลดลงของรายได้จากการบริการนั้นเกิดจากปริมาณข้าวโพดที่รับบริการมีแนวโน้มลดลง จึงทำให้กิจการไม่ได้ใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และมีผลกระทบต่อต้นทุนคงที่ต่อหน่วยให้สูงขึ้นด้วย

การลดลงของปริมาณข้าวโพดที่รับบริการเป็นเพราะในปัจจุบันบริษัทไซโลที่ให้บริการสาธารณะมีแนวโน้มที่ส่วนแบ่งการตลาด (Market share) จะลดลงซึ่งเห็นได้จากปี 2522/23 บริษัทไซโลฯ มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 72.85 ของข้าวโพดที่ส่งออกทั้งประเทศ และลดลงเหลือร้อยละ 53.37 ในปี 2524/25 (ตารางที่ 26) สาเหตุที่ทำให้ส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทไซโลที่ให้บริการสาธารณะมีแนวโน้มต่ำลงพอจะสรุปได้ดังนี้

1. <u>การขยายตัวของกิจการไซโล</u> การขยายตัวของกิจการไซโลนั้นมี 2 ลักษณะคือการตั้งขึ้นใหม่และการเพิ่มขนาดความจุของกิจการเดิมเป็นผลทำให้กำลังการผลิตรวมของอุตสาหกรรมไซโลข้าวโพดมีมากกว่าผลผลิตข้าวโพดของประเทศ ดังจะเห็นได้จากกำลังการผลิตรวมของบริษัทไซโลข้าวโพดต่าง ๆ ในปี 2525 เท่ากับ 4,401,600 ตันต่อปี ในขณะที่ผลผลิตข้าวโพดของประเทศในฤดูการค้าข้าวโพดปี 2524/25 เท่ากับ 3.7 ล้านตัน จึงทำให้มีการแย่งชันกันมากขึ้น

2. <u>ความเสียเปรียบในด้านต้นทุนของข้าวโพด</u> ธุรกิจไซโลที่ให้บริการสาธารณะจะตั้งไซโลอยู่ในส่วนกลางคือที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนธุรกิจไซโลที่ใช้เป็นคลังสินค้าของตนเองส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ที่อำเภอท่าเรือ จังหวัดอยุธยา ราคาข้าวโพดที่ส่งออกจากไซโลที่ท่าเรือจะมีราคาถูกกว่าราคาข้าวโพดที่ส่งออกจากไซโลส่วนกลางด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

ก. <u>การคัดคุณภาพของข้าวโพดที่จะเข้าไซโล</u> ไซโลที่ให้บริการจะต้องรับข้าวโพดในเกรด A ได้เพียงเกรดเดียวเพื่อให้มาตรฐานของข้าวโพดที่เก็บไว้ในถังไซโลมีคุณภาพเดียวกันหมด แต่การรับข้าวโพดของไซโลที่เจ้าของไซโลเป็นผู้ค้าข้าวโพดเองสามารถรับข้าวโพดที่มีคุณภาพต่าง ๆ กันได้เพื่อนำมาผสมให้ได้คุณภาพที่ต้องการ ทำให้ข้าวโพดที่รับเข้าในไซโลที่ให้บริการมีคุณภาพดีและต้นทุนสูงกว่า

ข. ค่ายนส่ง ราคาข้าวโพดที่รับซื้อที่ไซโลท่าเรือซึ่งอยู่ใกล้แหล่งผลิตจะถูกกว่าราคารับซื้อของไซโลส่วนกลางประมาณหาบละ 5-8 บาท ผลต่างนี้คือค่ายนส่งทางรถยนต์จากอำเภอท่าเรือ จังหวัดอยุธยา มายังกรุงเทพ แต่การส่งออกข้าวโพดของไซโลท่าเรือก็ต้องยนถ่ายข้าวโพดลงเรือเหล็กเพื่อมาลงเรือเดินสมุทรที่กรุงเทพ การยนถ่ายจากเรือเหล็กลงเรือเดินสมุทรสามารถยนถ่ายได้ทั้งข้าวโพดบรรจุกระสอบหรือแบบเทกองโดยยนถ่ายกันกลางแม่น้ำเจ้าพระยา และค่ายนส่งโดยเรือเหล็กประมาณตันละ 40 บาท หรือหาบละ 2.40 บาท ซึ่งถูกกว่าการยนส่งทางรถยนต์ทำให้ราคาข้าวโพดบวกค่ายนส่งจากไซโลที่ท่าเรือถูกกว่าราคาข้าวโพดที่ไซโลส่วนกลาง

การที่ต้นทุนของข้าวโพดที่ส่งออกจากไซโลที่ท่าเรือมีราคาถูกกว่าข้าวโพดที่ส่งออกจากไซโลที่ส่วนกลางทำให้ผู้ส่งออกหันไปซื้อข้าวโพดและใช้บริการจากไซโลที่ท่าเรือเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การให้บริการที่ดี การให้บริการที่ดีเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับธุรกิจที่ให้บริการ ในธุรกิจไซโลการเอาใจใส่และดำเนินงานในการส่งออกที่รวดเร็วสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเช่าเรือสินค้าของผู้ส่งออกซึ่งต้องเสียค่าเช่าต่อวันในอัตราที่สูงตลอดจนความไว้วางใจได้ในคุณภาพของข้าวโพดจะสร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ส่งออกที่ใช้บริการของไซโลนั้นมาก

นอกจากนี้ในขณะที่มีการแข่งขันกันมากการให้บริการพิเศษแก่ลูกค้ารายใหญ่ เป็นสิ่งที่จำเป็น เช่นการเพิ่มจำนวนวันที่ปลอดค่าเช่าให้หรือการลดอัตราการหักน้ำหนักลงต่ำกว่าอัตราปกติในระดับที่ไม่ทำให้กิจการเกิดความเสียหายจะเป็นการจูงใจให้ผู้ใช้บริการเป็นลูกค้าประจำของไซโลต่อไป

ถึงแม้นว่าการส่งออกข้าวโพดจากไซโลที่ให้บริการในส่วนกลางจะมีต้นทุนข้าวโพดที่สูงกว่าการส่งออกจากไซโลของผู้ค้าข้าวโพดที่อยุธยาก็ตาม แต่ถ้าผู้ส่งออกสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการรับบริการลงได้บ้างอาจจะเพียงพอกับการยอมเสียในการซื้อข้าวโพดที่มีราคาสูงกว่าได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ส่งออกที่ต้องอาศัยเงินทุนจากธนาคารในการขอเงินกู้เพื่อการส่งออก (Packing Credit) ซึ่งต้องใช้ใบรับสินค้าของไซโลเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ใบรับสินค้าของไซโลที่เป็นที่เชื่อถือของธนาคารจะต้องเป็นใบรับสินค้าจากไซโลที่ได้มาตรฐานในส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่

จึงเป็นการช่วยสนับสนุนให้ผู้ส่งออกรายย่อยหันมาใช้บริการไซโลที่ส่วนกลาง

2. ธุรกิจไซโลควรเข้ามาเป็นผู้ค้าข้าวโพดด้วย

ธุรกิจไซโลที่ให้บริการแต่เพียงอย่างเดียว ควรที่จะเข้ามามีบทบาทในด้านการค้าข้าวโพดด้วยตนเองควบคู่ไปกับการให้บริการเพื่อที่จะมีอำนาจในการต่อรองราคาข้าวโพดที่ออกจากไซโลของตนให้แข่งขันกับไซโลของพ่อค้าข้าวโพดได้ การทำการค้าข้าวโพดด้วยจะทำให้กิจการสามารถหาตลาดเพื่อให้การหมุนเวียนของข้าวโพดที่เข้าและออกจากไซโลของตนสูงขึ้นเป็นการช่วยลดต้นทุนคงที่ต่อหน่วยลง

การที่บริษัทไซโลทำการค้าขายข้าวโพดด้วยนั้นอาจทำให้เกิดผลเสียอยู่บ้างในกรณีที่ผู้ใช้บริการไม่มีความมั่นใจว่าเมื่อตนต้องการข้าวโพดเพื่อการส่งออกจะได้ข้าวโพดคุณภาพเช่นเดียวกับที่ฝากไว้ แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากว่าบริษัทไซโลสามารถให้บริการที่ดีเป็นที่เชื่อถือแก่ผู้ใช้บริการทั่วไปแล้วก็จะไม่เกิดผลเสียต่อกิจการแต่จะกลับเป็นโอกาสให้บริษัทไซโลทำการค้าขายข้าวโพดได้คล่องตัวยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามในการหาตลาดผู้ซื้อข้าวโพดทั้งในและนอกประเทศจะต้องมีกำลังคนที่มีความสามารถในการหาตลาด ตลอดจนมีข่าวสารทางการตลาดที่ดีพอ ซึ่งธุรกิจไซโลที่ให้บริการจำเป็นที่จะต้องวางรากฐานในสิ่งเหล่านี้ให้ดีเสียก่อนจึงจะสามารถทำการค้าขายข้าวโพดให้ประสบผลสำเร็จได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย